

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดี
ความลับทางการค้า

รังสิมา ลัธธนันท์

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีความลับทางการค้า* Legal Measures Related to Trade Secret Prosecution

รังสิมา ลัทธนันท์**
Rungsima Lattanand

บทคัดย่อ

ความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความสำคัญในการประกอบธุรกิจ เนื่องจากก่อให้เกิดความได้เปรียบในเชิงพาณิชย์ และเมื่อมีการทำละเมิด กฎหมายกำหนดให้ผู้ควบคุมความลับทางการค้ามีสิทธินำคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลได้ทั้งทางแพ่งและทางอาญา แต่เนื่องจากกระบวนการในการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศไทยยังกำหนดมาตรการในการให้ความคุ้มครอง

*บทความนี้เรียบเรียงจากดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีความลับทางการค้า” ซึ่งได้ผ่านการสอบป้องกันดุษฎีนิพนธ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสุวรรณ, ดร.จุมพล ภิบาลสินวัฒน์ และ ดร.กนก จุลมนต์ คณะกรรมการสอบป้องกันดุษฎีนิพนธ์ คือ ศาสตราจารย์พิเศษ ปัญญา สุทธิบดี, ดร.ธรรมนุญ พินยาภรณ์, ดร.วัชร เนติวานิชย์, รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ มูลศิลป์ และศาสตราจารย์ ดร.ปิยะฉัตร จารุธีรสานต์.

The article is a part of dissertation “Legal Measures Related to Trade Secret Prosecution.” This dissertation has been approved by a graduate school as partial fulfillment of the requirement for the Doctor of Laws at Ramkhamhaeng University. Associate Professor Dr.Praphasri Buasawan, Dr.Jumpol Pinyosinwat and Dr.Kanok Jullamon are advisors. Professor Panya Sutthibodee, Dr.Thammanoon Phitayaporn, Dr.Watchara Neitivanich, Associate Professor Dr.Poom Moolsilpa and Professor Dr.Piyachat Jarutirasarn are examiners.

**นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. E-mail: tan.oui46@gmail.com

Doctor of Laws at Doctor of Philosophy Program in Social Sciences Ramkhamhaeng University.

วันที่รับบทความ (received) 17 สิงหาคม 2565, วันที่แก้ไขบทความ (revised) 28 พฤศจิกายน 2565, วันที่ตอบรับบทความ (accepted) 28 พฤศจิกายน 2565.

ความลับทางการค้าไว้ไม่เหมาะสมเพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหาในการเก็บรักษาข้อมูลการค้าอันเป็นความลับ และการคงสภาพการเป็นความลับทางการค้า รวมทั้งกำหนดค่าสินไหมทดแทนไม่ครอบคลุมกับความเสียหายที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้รับ การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า ศึกษาปัญหาและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศไทยและของต่างประเทศ และพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าและการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศไทย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การค้นคว้าเอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศ และการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศไทย ตั้งแต่กระบวนการยื่นคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง คำขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้อง คำขอสืบพยาน หลักฐานไว้ก่อน การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการพิจารณาคดีในศาล ทรีพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ และศาลฎีกา แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ กำหนดมาตรการในการรักษาความลับทางการค้าไว้ไม่เหมาะสมเพียงพอ รวมทั้งกฎหมายกำหนดสินไหมทดแทนไม่ครอบคลุมกับความเสียหายที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้รับ และไม่มีหลักเกณฑ์ให้ศาลนำไปใช้ประกอบดุลพินิจ

ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540 กำหนดให้การติดต่อระหว่างศาล หรือระหว่างศาลกับคู่ความ หรือผู้เกี่ยวข้อง ในคดี กระทำโดยทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ให้ใช้การพิจารณาแล้ว และเมื่อเสร็จการพิจารณาให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลภายนอกส่งคืนเอกสารที่ปรากฏความลับทางการค้าต่อศาลเพื่อมอบให้แก่เจ้าของเอกสารต่อไป แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลางที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ห้ามมิให้บันทึกถ้อยคำเกี่ยวกับข้อมูลความลับทางการค้า คู่ความและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องรักษาความลับ และต้องทำลายสำนวนไกล่เกลี่ยในทุกกรณี แก้ไขพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 กำหนดหลักเกณฑ์ การใช้ดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยให้ศาลคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งการสูญเสียประโยชน์ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของผู้ควบคุมความลับทางการค้า และออกคำสั่งแนวปฏิบัติในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ และศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ให้จัดการสำนวนแบบลับ รวมทั้งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสำนวนคดีความลับทางการค้ามีหน้าที่ต้องเก็บรักษาความลับนั้น

คำสำคัญ: การคุ้มครอง, ความลับทางการค้า, การดำเนินคดี

Abstract

Trade secret is intellectual property important for the conduct of business because they can cause commercial advantages. When there is an infringement, the law designates that the controller of trade secrets has the right to take the case to court for civil and criminal prosecution. However, the process for trade secret prosecution in Thailand does not have appropriate measures for the protection of trade secrets. This results in the problem of maintaining secret trade information and retaining the condition of trade secrets. The determination of indemnity does not cover the damages that the controller of trade secrets receives.

In this research, the researcher studies the concepts and theories related to the protection of trade secrets; examines the legal measures concerning trade secret prosecution in Thailand; and amends the law concerning trade secret protection and trade secret prosecution in Thailand. The method of qualitative research was employed using documents in Thailand and abroad. Field research was conducted using the technique of in-depth interview.

Findings show that the law related to trade secret prosecution in Thailand is not sufficiently appropriate. The problems are in the process of the submission of complaints, testimony and counter claim, provisional measures of protection prior to trial, request for witness examination, submission of pleading or other documents, dispute mediation, and trials in the Central Intellectual Property and International Trade Court, the Court of Appeal for Specialized Cases, and the Supreme Court for Intellectual Property and International Trade.

The researcher has the following recommendations. The rule of the Intellectual Property and International Trade B.E. 2540 (1997) should be amended by designating that contact between courts or between a court and a litigant, or those involved in the case must be conducted directly by fax, electronic media, or other types of information technology. The trial of cases should be in secret. When the trial is finished, the court orders outsiders to return documents of trade secrets to the court in order to return them to the owner. The regulations of the Central Intellectual

Property and International Trade Court should be amended concerning dispute mediation. The details of trade secrets are not to be recorded. The litigants and the people involved have the duty to keep the secrets. The reports of mediation in all cases must be destroyed. The Trade Secret Act, B.E. 2545 (2002) should be amended by determining the criteria for the use of discretion for indemnity. The court takes into consideration behaviors and the severity of damages as well as the loss of interests and expenses in the enforcement according to the right of the controller of trade secrets. Practical guidelines are to be issued in the Court of Appeal for Specialized Cases and the Supreme Court for Intellectual Property and International Trade to manage the reports in a secret manner. The officials involved in the cases of trade secrets have the duty to maintain such secrets.

Keywords: protection, trade secret, prosecution

1. บทนำ

ในอดีตมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน เช่น เสื้อผ้า อาหาร ต่อมาจึงพัฒนาไปสู่การค้าขายโดยใช้วัตถุกลางหรือเงินตรา นับแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงยุคปัจจุบัน เทคโนโลยี การคมนาคม และการติดต่อสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการค้าในระดับสูงทุกประเทศทั่วโลก และทำให้รูปแบบในการค้าขาย เทคนิค วิธีการ หรือขั้นตอนในการผลิต รวมทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งนี้ เพื่อให้สินค้าเป็นที่ดึงดูดใจ มีลักษณะแปลกตา หรือรสชาติของอาหาร ขนม หรือเครื่องดื่ม ที่แตกต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังนั้น เทคนิควิธี ขั้นตอน หรือสูตรต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการค้าเหนือคู่แข่งในท้องตลาด และด้วยเหตุผลจากความได้เปรียบนี้เอง ผู้ประกอบกิจการแต่ละรายจึงต้องเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิควิธีต่าง ๆ ไว้เป็นความลับไม่ให้บุคคลอื่นหรือคู่แข่งทางการค้าทราบถึงข้อมูลซึ่งเป็นความลับนั้นได้

ความลับทางการค้า เป็นข้อมูลการค้าที่เป็นวิธีการ เทคนิค ขั้นตอน หรือสูตรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการค้นคิด หรือจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยใช้ความพยายาม ความวิริยะอุตสาหะ และในบางครั้งอาจต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก ความลับทางการค้าจึงถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ความลับทางการค้าเป็นข้อมูลที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในทางการค้าหรือในเชิงพาณิชย์ จึงเป็นเหตุให้มีบุคคลลอกเลียนหรือหาประโยชน์จากความลับทางการค้าของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า

เหตุผลที่ต้องให้ความคุ้มครองความลับทางการค้ามีอยู่ด้วยกันหลายประการ ทั้งนี้เป็นไปเพื่อดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมในทางการค้า รวมทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้มีการกระทำอันไม่เป็นธรรมในทางธุรกิจการค้า นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีอีกหลายทฤษฎีที่สนับสนุนแนวความคิดการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า ซึ่งในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแนวทางในการพัฒนาการคุ้มครองความลับทางการค้า¹

การให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าตามหลักการแข่งขันทางการค้าถือว่าการละเมิดความลับทางการค้าของผู้อื่น เป็นการประกอบการอันไม่ซื่อสัตย์ในทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์

¹ชนพจน เอกโยคยะ, “หลักกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองความลับทางการค้า,” ใน เอกสารประกอบการบรรยายการอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา รุ่นที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.), หน้า 733.

หลักการนี้ได้รับการยอมรับในระดับสากลในรูปแบบของหลักการคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรมจากการแข่งขันอันไม่เป็นธรรม (Unfair Competition) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะต่อต้านการกระทำและการแข่งขันที่มีลักษณะเป็นการประกอบอย่างไม่มีสัตย์ในทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม และได้บัญญัติในอนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Paris Convention for the Protection of Industrial Property) ข้อ 10 ทวิ และกำหนดเพิ่มเติมไว้ในกฎหมายแม่แบบเกี่ยวกับเครื่องหมาย หรือชื่อทางการค้า และการกระทำอันเป็นการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรมสำหรับประเทศกำลังพัฒนา (The Model Law for Developing Countries on Marks, Trade Names, and Acts of Unfair Competition) ถึงลักษณะของการกระทำอันถือว่าเป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมไว้ ซึ่งได้แก่ การได้มาซึ่งความลับทางธุรกิจ หรือความลับทางการค้าของคู่แข่งด้วยการจารกรรม หรือด้วยการดัดสินบนลูกจ้างของคู่แข่ง รวมทั้งการใช้หรือเปิดเผยเทคนิคอันเป็น Know-How ของคู่แข่งโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้นั้น² ต่อมาจึงได้รับความคุ้มครองภายใต้ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPs Agreement หรือความตกลงทริปส์)

ความตกลงทริปส์บัญญัติให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าไว้ในหมวด 7 ข้อ 39 การคุ้มครองข้อมูลที่ไม่เปิดเผย (Protection of Undisclosed Information) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการแข่งขันอันไม่เป็นธรรม และเป็นไปตามหลักการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมที่ปรากฏในอนุสัญญาปารีส ซึ่งกำหนดให้ความลับทางการค้าเป็นสิ่งที่อยู่ในความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา และถือได้ว่าเป็นครั้งแรกในความตกลงพหุภาคีที่ยอมรับว่า ข้อมูลที่ไม่เปิดเผยเป็นทรัพย์สินทางปัญญา³ ความตกลงทริปส์ ข้อ 39 ยังกำหนดให้ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization หรือ WTO) ต้องให้ความคุ้มครองข้อมูลที่ไม่เปิดเผย เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวถูกนำไปใช้ในลักษณะที่ขัดต่อแนวทางปฏิบัติเชิงพาณิชย์ที่ไม่เป็นธรรม โดยกำหนดระยะเวลาให้ประเทศสมาชิกตรากฎหมายคุ้มครองความลับทางการค้าออกใช้บังคับภายใน 5 ปีนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 สำหรับประเทศไทยแต่เดิมนั้น ไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าเป็นการเฉพาะ เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก จึงมีการตราและประกาศใช้พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ในเวลาต่อมา

²ไชยยศ เหมะรัชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2559), หน้า 441-442.

³พรชัย ด่านวิวัฒน์, กฎหมายการค้าและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550), หน้า 20-24.

พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 กำหนดให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าที่เป็นข้อมูลการค้าซึ่งยังมิรู้จักกันโดยทั่วไป หรือยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่บุคคล ซึ่งโดยปกติแล้วต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าว โดยเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากการเป็นความลับ และเป็นข้อมูลที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาไว้เป็นความลับ⁴ ส่วนการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า ได้แก่ การกระทำที่เป็นการเปิดเผย เอาไป หรือใช้ซึ่งความลับทางการค้าโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของความลับทางการค้า อันมีลักษณะขัดต่อแนวปฏิบัติในเชิงพาณิชย์ที่สุจริตต่อกันโดยผู้ละเมิดจะต้องรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการขัดต่อแนวปฏิบัติในเชิงพาณิชย์⁵ และเมื่อมีการกระทำอันเป็นการละเมิดเกิดขึ้น ผู้ควบคุมความลับทางการค้า อันได้แก่ เจ้าของความลับทางการค้า ผู้ครอบครอง ควบคุมหรือดูแลรักษาความลับทางการค้า⁶ มีสิทธิฟ้องผู้ละเมิดได้ทั้งทางแพ่ง และทางอาญา

การดำเนินคดีต่อผู้ละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า ผู้ควบคุมความลับทางการค้าต้องนำคดีไปฟ้อง ยังศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง การใช้สิทธิในทางแพ่ง ผู้ควบคุมความลับทาง การค้าอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ละเมิดระงับหรือละเว้นการละเมิดนั้นเป็นการชั่วคราว ก่อนมีการฟ้องคดีหรือที่เรียกว่าการขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้อง หรือฟ้องคดีต่อศาลและเรียกค่าสินไหมทดแทนก็ได้⁷ ส่วนการใช้สิทธิในทางอาญา ได้แก่ ความผิดฐานเปิดเผยความลับทางการค้าของผู้อื่น ความผิดฐานเปิดเผยหรือใช้ความลับทางการค้าของผู้อื่นที่ตนมีหน้าที่ดูแลรักษา และความผิดฐานเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของผู้ควบคุมความลับทางการค้า⁸ นอกจากนี้ หากมีเหตุที่อาจทำให้พยานหลักฐานเกี่ยวกับการทำละเมิดต้องสูญหายหรือยากแก่การที่จะนำมาสืบก่อนมีการฟ้องคดี กฎหมายยังกำหนดให้ผู้ควบคุมความลับทางการค้าขอสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนฟ้องคดีได้⁹

การพิจารณาคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง นอกจากการสืบพยาน ยังมีกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททั้งการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง¹⁰ และการไกล่เกลี่ยหลัง

⁴พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2540, มาตรา 3.

⁵เรื่องเดียวกัน, มาตรา 6.

⁶เรื่องเดียวกัน, มาตรา 3.

⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 8.

⁸เรื่องเดียวกัน, มาตรา 33-35.

⁹พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539, มาตรา 29-30.

¹⁰ระเบียบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี พ.ศ. 2562.

จากฟ้องคดี¹¹ หากไม่สามารถตกลงกันได้ คู่พิพาทสามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ หรือในกรณีที่ฟ้องคดีแล้ว จะมีการสืบพยานต่อไป และเมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบ และคำสั่งต่าง ๆ ของศาล

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่า ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ และศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ไม่มีวิธีพิจารณาคดีความลับทางการค้าเป็นการเฉพาะ และกำหนดมาตรการในการรักษาความลับในระหว่างการดำเนินคดีไว้ไม่เหมาะสม รวมทั้งพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 กำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้ไม่ชัดเจน และไม่มีหลักเกณฑ์ให้ศาลนำไปใช้เพื่อประกอบดุลพินิจ กฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันจึงก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการดำเนินคดีความลับทางการค้า ได้แก่

1) ปัญหามาตรการรักษาความลับในการดำเนินคดีในศาลชั้นต้น

แบ่งออกเป็นประเด็นย่อย 4 ประเด็น ได้แก่

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการบรรยายคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง คำขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้อง และคำร้องขอสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนฟ้อง

(2) ปัญหาการส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่น

(3) ปัญหาในชั้นไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(4) ปัญหาในชั้นพิจารณา

2) ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทน

3) ปัญหาการดำเนินคดีความลับทางการค้าในชั้นอุทธรณ์และฎีกา

ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากระบวนการในการดำเนินคดีความลับทางการค้าในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ และศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ว่าสามารถให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าได้หรือไม่ เพียงใด มีมาตรการในการเก็บรักษาความลับทางการค้าอย่างไร รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนครอบคลุมกับความเสียหายหรือไม่ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขและพัฒนากฎหมายต่อไป

¹¹ระเบียบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2545.

ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศไทย
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าของต่างประเทศ
- 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าและการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศไทย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview Method) โดยเอกสารที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความลับทางการค้า การดำเนินคดีและวิธีการดำเนินกระบวนการพิจารณาทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยเริ่มจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าและการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศไทย รวมทั้งกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540 ระเบียบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางว่าด้วยการไต่สวนข้อพิพาท พ.ศ. 2545 ระเบียบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติงานการไต่สวนข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี พ.ศ. 2562 คำสั่งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ที่ 49/2560 และพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 นำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า และการดำเนินคดีความลับทางการค้าของต่างประเทศ ได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า The Uniform Trade Secrets Act, The Economic Espionage Act, Restatement (Third) of Unfair Competition, Nevada Revised Statutes, The Texas Uniform Trade Secret Act, Directive (EU) 2016/943 พระราชบัญญัติป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมของประเทศญี่ปุ่น ส่วนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview Method) เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความลับทางการค้า

และกระบวนการในการดำเนินคดีทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งผู้ควบคุมความลับทางการค้า แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าของต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายระหว่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่า กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายของสหภาพยุโรป และกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น กำหนดมาตรการในการรักษาความลับในระหว่างการพัฒนาการค้า โดยให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองความลับทางการค้าได้หลายมาตรการ ดังต่อไปนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกาตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า มาตรา 5 ศาลต้องรักษาความลับทางการค้าในระหว่างการพัฒนาการค้าโดยใช้มาตรการอันสมควร ซึ่งรวมถึงการออกคำสั่งใด ๆ ที่เป็นการคุ้มครองการเปิดเผยข้อความสำคัญในการพัฒนาการค้า การให้พิจารณาลับ การปกปิดสำนวนคดี และการออกคำสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคำฟ้องต้องไม่เปิดเผยความลับตามข้อกล่าวหา หรือตามที่ระบุในคำฟ้องโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล¹²

พระราชบัญญัติการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจ กำหนดวิธีการรักษาความลับทางการค้าไว้ในมาตรา 5 ให้ศาลอาจมีคำสั่งให้ปกปิดความลับทางการค้าในระหว่างการพัฒนาการค้าได้¹³

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความลับทางการค้าของรัฐเนวาดา ตาม Chapter 600A - Trade Secrets (Uniform Act) NSR 600A.070 Preservation of Secrecy ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อรักษาความลับทางการค้าในระหว่างการพัฒนาการค้าได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การออกคำสั่งคุ้มครองที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อความสำคัญในการพัฒนาการค้า การพิจารณาลับ การปกปิดสำนวนคดี การอนุญาตให้เจ้าของความลับทางการค้าทำสัญญาเกี่ยวกับความลับที่ฝ่ายหนึ่งจะไม่เปิดเผยความลับทางการค้าที่ได้รับรู้มา การออกคำสั่งให้บุคคลที่รับรู้ความลับทางการค้าส่งคืนเอกสารที่ปรากฏความลับทางการค้าแก่เจ้าของความลับทางการค้า การออกคำสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีต้องไม่เปิดเผยความลับทางการค้าที่ถูกกล่าวหาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล และหากมีการขออนุญาตเปิดเผยข้อมูลในการพัฒนาการค้า ก่อนที่จะมีคำสั่งอนุญาตศาลต้องพิจารณาถึงความจำเป็นว่าข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับความลับทางการค้าหรือไม่¹⁴

¹²The Uniform Trade Secrets Act.

¹³The Economic Espionage Act.

¹⁴Nevada Revised Statutes.

พระราชบัญญัติความลับทางการค้าของรัฐเท็กซัส ตาม Chapter 134A Trade Secrets ใน Sec. 134A.006 Preservation of Secrecy ศาลต้องออกคำสั่งให้มีการคุ้มครองความลับทางการค้า ในระหว่างการพิจารณาคดีด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งรวมถึงการออกคำสั่งที่เป็นการจำกัดการเข้าถึง ข้อมูลที่เป็นความลับเฉพาะทนายความและผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น การพิจารณาลับ การปกปิดสำนวนคดี และการสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีต้องไม่เปิดเผยความลับทางการค้าโดยไม่ได้รับ อนุญาตจากศาล¹⁵

กฎหมายของสหภาพยุโรป การรักษาความลับทางการค้าในระหว่างการพิจารณาคดีกำหนด อยู่ใน Chapter III Measures, procedures and remedies ข้อ 9 Preservation of confidentiality of trade secrets in the course of legal proceedings ศาลสามารถใช้มาตรการเฉพาะและออก คำสั่งที่จำเป็นในการรักษาความลับทางการค้าได้โดยคู่ความไม่ต้องร้องขอ ได้แก่ การจำกัดการเข้าถึง การพิจารณาคดีเมื่อความลับทางการค้าอาจจะถูกเปิดเผย การบันทึกหรือสำเนาการพิจารณาแก่บุคคล ที่จำกัดจำนวน การจำกัดตัวบุคคลที่จะเข้าถึงเอกสารที่มีความลับทางการค้า การห้ามไม่ให้คู่ความ ทนายความของคู่ความหรือผู้แทนอื่น เจ้าหน้าที่ศาล พยาน ผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลอื่นที่มีส่วนร่วม หรือเข้าถึงเอกสาร ใช้หรือเปิดเผยความลับทางการค้าในการพิจารณาคดี¹⁶

ประเทศญี่ปุ่น พระราชบัญญัติป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมกำหนดมาตรการรักษาความลับ ทางการค้าในระหว่างการพิจารณาคดีโดยอาศัยคำสั่งของศาลไว้หลายประการ ได้แก่ การนั่งพิจารณาคดี โดยไม่เปิดเผยในกรณีที่พยานต้องเบิกความในประเด็นที่เกี่ยวกับความลับทางการค้า การออกคำสั่ง ห้ามไม่ให้บุคคลใด ๆ ขอให้เปิดเผยเอกสารที่ใช้เพื่อพิสูจน์การทำละเมิดหรือเพื่อกำหนดค่าเสียหาย ที่มีข้อมูลความลับทางการค้า การออกคำสั่งห้ามไม่ให้คู่ความ ทนายความหรือผู้ช่วยในศาลนำความลับ ทางการค้าที่ปรากฏอยู่ในเอกสารไปใช้หรือนำไปเปิดเผยเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกจากการดำเนินคดี ตามที่คู่ความร้องขอ และการออกคำสั่งอนุญาตเฉพาะคู่ความในคดีที่จะมีสิทธิตรวจสำนวนหรือ ขอคัดสำเนาที่มีความลับทางการค้า¹⁷

ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทน จากการศึกษากฎหมายและกฎเกณฑ์ของ องค์การระหว่างประเทศและต่างประเทศ พบว่า ความตกลงทริปส์กำหนดการบังคับใช้สิทธิในเรื่อง ของค่าสินไหมทดแทนเมื่อมีการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าไว้ในข้อ 45 ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้

¹⁵The Texas Uniform Trade Secret Act.

¹⁶Directive (EU) 2016/943.

¹⁷Unfair Competition Prevention Act.

ผู้ละเมิดจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้ทรงสิทธิอย่างเพียงพอ จ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมทั้งค่าธรรมเนียมทนายความที่เหมาะสม และการสั่งให้คืนผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ¹⁸

ประเทศสหรัฐอเมริกาตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า (The Uniform Trade Secrets Act) กำหนดประเภทของค่าเสียหายไว้เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 เจ้าของความลับทางการค้ามีสิทธิได้รับค่าเสียหายตามความเป็นจริงที่เกิดจากการละเมิด และค่าเสียหายเชิงลงโทษ แต่พระราชบัญญัติความลับทางการค้า (The Uniform Trade Secrets Act) ของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดเพิ่มเติมให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าสิทธิ และค่าธรรมเนียมทนายความที่เหมาะสมแก่คู่ความที่เป็นฝ่ายชนะคดีได้ในกรณีที่เป็นการใช้สิทธิเรียกร้องแก่การถือเอาโดยมิชอบ ซึ่งกระทำโดยไม่สุจริตหรือคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ยกเลิกคำสั่งให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการที่กระทำขึ้นโดยไม่สุจริต หรือมีการถือเอาโดยมิชอบที่กระทำโดยจงใจและมีเจตนาร้ายเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545

The Restatement (Third) of Unfair Competition มาตรา 45 (1) กำหนดประเภทค่าเสียหายไว้เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ที่ผู้ละเมิดต้องชดใช้ค่าเสียหายจากความเสียหายที่แท้จริง หรือผลประโยชน์ที่ผู้ละเมิดได้รับจากการทำละเมิด แต่ในการกำหนดจำนวนเงินค่าเสียหาย The Restatement (Third) of Unfair Competition ให้ศาลพิจารณากำหนดโดยการเปรียบเทียบระหว่างค่าเสียหายจากความเสียหายที่แท้จริงกับผลประโยชน์ที่ผู้ละเมิดได้รับ หากจำนวนใดสูงกว่า ศาลจะกำหนดตามจำนวนเงินที่สูงกว่าเป็นค่าเสียหายให้แก่เจ้าของความลับทางการค้า ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้ามีสิทธิได้รับทั้งค่าเสียหายที่แท้จริงและผลประโยชน์ที่ผู้ละเมิดได้รับ

กฎหมายของสหภาพยุโรปตาม Directive (EU) 2016/943 ข้อ 14 กำหนดค่าเสียหายไว้เพียง 2 ประเภท คือ ค่าเสียหายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง โดยให้ศาลพิจารณากำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ได้รับ หรือผลกำไรที่สูญเสียไป หรือผลกำไรที่ไม่เป็นธรรมจากผู้ละเมิด และค่าเสียหายที่เป็นค่าสิทธิหรือค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตใช้ความลับทางการค้า ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ที่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือปัจจัยที่ศาลจะนำไปใช้ประกอบดุลพินิจ และไม่มีการกำหนดค่าเสียหายเป็นค่าสิทธิไว้

ประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายระบบซีวิลลอว์เช่นเดียวกับประเทศไทย พระราชบัญญัติป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม Chapter II Claims for Injunctions, Damages (Presumption of Amounts for Damages) มาตรา 4, 5 และ 9 เจ้าของความลับทางการค้า

¹⁸Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual property Rights.

มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ละเมิดได้หลายประเภทได้แก่การเรียกเอาผลประโยชน์ทางธุรกิจที่จะได้รับจากการจำหน่ายหากไม่มีการละเมิด อันได้แก่ รายได้หรือกำไรจากการจำหน่ายสินค้าของเจ้าของ ความลับทางการค้าที่ขาดหายไป หรือให้ผู้ละเมิดชดเชยค่าเสียหายเท่ากับจำนวนเงินที่ได้รับจากการละเมิด ซึ่งคือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำละเมิด และค่าเสียหายตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นจริง แต่ไม่สามารถพิสูจน์ถึงความเสียหายที่ได้รับได้ เห็นได้ว่า กฎหมายของประเทศไทยกำหนดเรื่องค่าเสียหายไว้เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545

4. ผลการวิจัย

การที่ประเทศไทยตราพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ออกใช้บังคับก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า หากมีการละเมิดหรือจะกระทำละเมิด ผู้ควบคุมความลับทางการค้ามีสิทธิดำเนินคดีในทางแพ่งเพื่อให้ระงับการทำละเมิด และเรียกค่าสินไหมทดแทน หรือดำเนินคดีอาญาให้ได้รับโทษตามกฎหมาย เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว คู่ความอันได้แก่ ผู้ควบคุมความลับทางการค้าและผู้ละเมิดมีสิทธิอุทธรณ์และฎีกาไปยังศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศได้ การดำเนินคดีความลับทางการค้าในทุกชั้นศาลจึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่เหมาะสมในการเก็บรักษาความลับของผู้ควบคุมความลับทางการค้า รวมทั้งศาลสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้อย่างเหมาะสม

ทั้งสองกรณีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหามาตรการรักษาความลับในการดำเนินคดีในศาลชั้นต้น

4.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับการบรรยายคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง คำขอคุ้มครองชั่วคราว ก่อนฟ้อง และคำร้องขอสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนฟ้อง

การดำเนินคดีความลับทางการค้าในศาลชั้นต้น เมื่อมีการยื่นคำฟ้อง คำให้การ และฟ้องแย้ง คำขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้อง หรือคำร้องขอสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนฟ้อง คู่ความต้องบรรยายรายละเอียดของข้อมูลการค้าอันเป็นความลับลงในคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง คำขอ และคำร้อง รวมทั้งต้องแนบสำเนาเอกสารที่ประสงค์ใช้เป็นพยานหลักฐานมาท้ายฟ้องหรือท้ายคำให้การ และฟ้องแย้งด้วย เพื่อให้ศาลทราบถึงสิทธิในความลับทางการค้าตามกฎหมาย และคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งสามารถต่อสู้คดีหรือยื่นคำคัดค้านได้โดยถูกต้อง การที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าต้องระบุนรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลการค้าอันเป็นความลับและแนบสำเนาเอกสารดังกล่าว ย่อมเป็นการเปิดเผยความลับทางการค้าต่อบุคคลภายนอก

4.1.2 ปัญหาการส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดวิธีการส่งคำคู่ความหรือเอกสารในคดีให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือผู้รับซึ่งเป็นบุคคลภายนอกไว้หลายกรณี¹⁹ เนื่องจากคำคู่ความ เช่น คำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง หรือเอกสารในคดีความลับทางการค้า ที่ต้องส่งให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอก มีการกล่าวอ้างหรือระบายละเอียดข้อมูลการค้าอันเป็นความลับ การส่งคำคู่ความหรือเอกสารโดยทางเจ้าพนักงานศาลในกรณีปิดคำคู่ความหรือเอกสารไว้ที่รั้วหรือประตูบ้านอันเป็นภูมิลำเนาหรือสำนักทำการงานในลักษณะเปิดเผย และการมอบคำคู่ความหรือเอกสารให้แก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าพนักงานตำรวจ²⁰ ย่อมเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกมีโอกาสรับทราบข้อมูลการค้าอันเป็นความลับที่ปรากฏอยู่ในคำคู่ความหรือเอกสารนั้น

4.1.3 ปัญหาในชั้นไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง มีทั้งการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง และการไกล่เกลี่ยหลังฟ้องหรือในระหว่างการพิจารณาคดี หากผู้ที่ถูกกล่าวอ้างว่ากระทำละเมิดหรือจำเลยยอมรับว่ามีการกระทำละเมิด การไกล่เกลี่ยจะเป็นการเจรจาในเรื่องของค่าสินไหมทดแทนเพียงประการเดียว แต่หากผู้ที่ถูกกล่าวอ้างว่ากระทำละเมิดหรือจำเลยไม่ยอมรับว่ากระทำละเมิด การไกล่เกลี่ยในกรณีนี้จะเป็นการไกล่เกลี่ยทั้งในเรื่องของข้อเท็จจริงแห่งคดีอันได้แก่ รายละเอียดของข้อมูลการค้า สิทธิในความลับทางการค้า การทำละเมิด และค่าสินไหมทดแทนซึ่งในระหว่างการไกล่เกลี่ยคู่พิพาทหรือคู่ความมีความจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลการค้าอันเป็นความลับเพื่อพิสูจน์การทำละเมิด หรือมีการอ้างส่งเอกสารที่ปรากฏรายละเอียดของข้อมูลการค้าอันเป็นความลับประกอบการไกล่เกลี่ย เพื่อให้การเจรจาไกล่เกลี่ยดำเนินต่อไปและหาข้อยุติได้ แต่เนื่องจากระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการไกล่เกลี่ยของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางกำหนดให้มีการบันทึกข้อเท็จจริงที่ได้จากการไกล่เกลี่ยซึ่งรวมถึงข้อมูลการค้าอันเป็นความลับลงในสำนวนไกล่เกลี่ย และเปิดโอกาสให้คู่พิพาทหรือคู่ความทำความตกลงที่จะไม่รักษาความลับที่ได้จากการไกล่เกลี่ยได้ รวมทั้งไม่ได้กำหนดให้ต้องทำลายสำนวนไกล่เกลี่ยเมื่อกระบวนการไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงในทุกกรณี ข้อเท็จจริงที่ได้จากการไกล่เกลี่ย อันได้แก่ ข้อมูลการค้าอันเป็นความลับจึงยังคงปรากฏอยู่ในสำนวนการไกล่เกลี่ยตลอดไป และการที่คู่พิพาทหรือคู่ความไม่มีหน้าที่ที่จะต้องรักษาความลับทางการค้าที่ได้รับรู้มาจากการไกล่เกลี่ยย่อมส่งผลให้ความลับทางการค้ามีโอกาสล่วงรู้ไปยังบุคคลภายนอกคดี

¹⁹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, มาตรา 68, 70, 73 ทวิ, 74, 76, 78, 79.

²⁰ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, มาตรา 79.

4.1.4 ปัญหาในชั้นพิจารณา

การนั่งพิจารณาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง เป็นการนั่งพิจารณาโดยเปิดเผย เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ การสืบพยานและการรับฟังพยานหลักฐานของศาลเป็นไปตามหลักภาระการพิสูจน์ที่ว่า ผู้ใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใด ผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น ซึ่งการสืบพยานในคดีละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า ผู้ควบคุมความลับทางการค้าต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ เพื่อให้ศาลทราบข้อเท็จจริงตามคำฟ้อง อันได้แก่ รายละเอียดของข้อมูลการค้า สิทธิในความลับทางการค้า และการทำละเมิด ซึ่งรายละเอียดของข้อมูลการค้าที่ต้องนำสืบ คือ ข้อมูลการค้าที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ควบคุมความลับทางการค้าต้องมีมาตรการที่เหมาะสมในการเก็บรักษาความลับนั้น ดังนั้น การที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อให้ศาลทราบข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งตามคำฟ้อง จึงเป็นการเปิดเผยความลับทางการค้าในระหว่างที่ศาลออกนั่งพิจารณา การพิจารณาคดีโดยเปิดเผยที่ประชาชนทั่วไปหรือบุคคลภายนอกเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ จึงไม่เหมาะสมที่จะใช้กับคดีความลับทางการค้า เพราะเป็นเหตุให้ความลับทางการค้าล่องลอยไปยังบุคคลภายนอกคดี และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าในอนาคต แม้กฎหมายกำหนดมาตรการในการรักษาความลับโดยให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง มีอำนาจออกคำสั่งให้นั่งพิจารณาคดีโดยไม่เปิดเผยหรืออนุญาตให้ใช้การพิจารณาลับได้²¹ แต่ก็เป็นดุลพินิจของศาลที่จะสั่งให้ใช้การพิจารณาลับหรือไม่ก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร ไม่ใช่บังคับเด็ดขาดที่จะต้องใช้การพิจารณาลับในคดีความลับทางการค้า นอกจากนี้ แม้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง จะกำหนดมาตรการในการรักษาความลับทางการค้าของคู่ความที่ปรากฏอยู่ในสำนวน ได้แก่ การตรวจสอบสำนวนคดีที่เกี่ยวข้องข้อพิพาทความลับทางการค้าต้องได้รับอนุญาตจากศาล และห้ามไม่ให้คัดถ่าย ถ้อยคำสำนวนและเอกสารต่าง ๆ ในคดี เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล²² แต่คำสั่งดังกล่าวไม่ใช่กฎหมาย จึงสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยง่าย

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายของสหภาพยุโรป และกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นแล้ว พบว่า นอกจากการออกคำสั่งให้ใช้การพิจารณาลับแล้ว กฎหมายของต่างประเทศดังกล่าวยังให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองความลับทางการค้าได้อย่างกว้างขวางและหลากหลายวิธีการมากกว่ากฎหมายของประเทศไทย เริ่มตั้งแต่การนั่งพิจารณาเป็นการลับหรือการนั่งพิจารณาโดยไม่เปิดเผยของศาล การปกปิดสำนวนคดี การจำกัดการคัดถ่าย

²¹ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540 ข้อ 24.

²²ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางจะมีคำสั่งที่ 49/2560.

สำเนาเอกสารที่มีความลับทางการค้า การสั่งให้ส่งคืนเอกสารที่ปรากฏความลับทางการค้าแก่เจ้าของความลับทางการค้า การอนุญาตให้คู่ความทำสัญญาที่จะไม่เปิดเผยความลับทางการค้า และการห้ามไม่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี ใช้หรือเปิดเผยความลับทางการค้านั้น เห็นได้ว่า มาตรการต่าง ๆ ดังกล่าวครอบคลุมการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลตั้งแต่เริ่มต้นการพิจารณา ในระหว่างการพิจารณาจนกระทั่งเสร็จสิ้นการพิจารณา และสามารถให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าที่ปรากฏในระหว่างการดำเนินคดีได้

4.2 ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทน

พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 กำหนดให้ผู้ควบคุมความลับทางการค้า มีสิทธิเรียกให้ผู้ละเมิดหรือผู้ที่กระทำความผิดละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าเสียหายที่แท้จริง การให้คืนผลประโยชน์ที่ได้รับจากการละเมิดหรือเนื่องจากการละเมิด ค่าสินไหมทดแทนตามที่ศาลเห็นสมควร และค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษ²³ แต่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ศาลจะนำไปใช้เพื่อประกอบดุลพินิจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้ ศาลจึงนำการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์²⁴ มาใช้พิจารณาประกอบดุลพินิจ ซึ่งกฎหมายว่าด้วยละเมิดมีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนไม่เคยเกิดความเสียหายนั้นขึ้น แต่ความเสียหายจากการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนมีการละเมิด ยังมีความเสียหายที่คาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต หรือความเสียหายที่ต้องสันนิษฐานการเป็นความลับทางการค้า ค่าสินไหมทดแทนและหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดในมาตราดังกล่าว จึงยังไม่ครอบคลุมกับความเสียหายที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้รับ

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ พบว่า พระราชบัญญัติความลับทางการค้า (The Uniform Trade Secret Act) ของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดประเภทของค่าเสียหายไว้เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 เจ้าของความลับทางการค้ามีสิทธิได้รับค่าเสียหายตามความเป็นจริงที่เกิดจากการละเมิด และค่าเสียหายเชิงลงโทษ แต่พระราชบัญญัติความลับทางการค้า (The Uniform Trade Secrets Act) ของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดเพิ่มเติมให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าสิทธิ และค่าธรรมเนียมทนายความที่เหมาะสมแก่คู่ความที่เป็นฝ่ายชนะคดีได้ในกรณีที่เป็นการใช้สิทธิเรียกร้องแก่การถือเอาโดยมิชอบซึ่งกระทำโดยไม่สุจริตหรือคำร้อง

²³พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545, มาตรา 13.

²⁴ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด, มาตรา 438 วรรคหนึ่ง.

ขอต่อศาลเพื่อให้ยกเลิกคำสั่งให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการที่กระทำขึ้นโดยไม่สุจริต หรือมีการถือเอาโดยมิชอบที่กระทำโดยจงใจและโดยมีเจตนาร้ายเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ส่วนกฎหมายของสหภาพยุโรปตาม Directive (EU) 2016/943 ข้อ 14 กำหนดค่าเสียหายไว้ 2 ประเภท คือ ค่าเสียหายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง โดยให้ศาลพิจารณา กำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ได้รับ หรือผลกำไรที่สูญเสียไป หรือผลกำไรที่ไม่เป็นธรรมจากผู้ละเมิด และค่าเสียหายที่เป็นค่าสิทธิหรือค่าธรรมเนียมในการขออนุญาต ใช้ความลับทางการค้า ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ที่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือปัจจัยที่ศาลจะนำไปใช้ประกอบดุลพินิจ และไม่มีการกำหนดค่าเสียหายเป็นค่าสิทธิไว้

4.3 ปัญหาการดำเนินคดีความลับทางการค้าในชั้นอุทธรณ์และฎีกา

การสืบพยานในคดีความลับทางการค้า ผู้ควบคุมความลับทางการค้าต้องนำพยานเข้าสืบให้ศาลเห็นถึงรายละเอียดของข้อมูลการค้าซึ่งเป็นสาระสำคัญในการวินิจฉัยการทำความละเมิด ดังนั้น ในสำนวนคดีความลับทางการค้าจึงย่อมปรากฏข้อมูลการค้าอันเป็นความลับซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของคำเบิกความ หรือเอกสารที่เป็นขั้นตอน หรือกรรมวิธี เป็นต้น เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีคำพิพากษา กฎหมายกำหนดให้ผู้ควบคุมความลับทางการค้าหรือคู่ความอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาไปยังศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ หรือศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศได้ โดยให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยเรื่องการอุทธรณ์และฎีกาไม่มีบทบัญญัติกำหนดมาตรการในการรักษาความลับทางการค้าในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ และศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศไว้ และปัจจุบันศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ และศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ยังไม่มีระเบียบหรือคำสั่งที่ใช้สำหรับการดำเนินคดีความลับทางการค้าและการเก็บรักษาความลับที่ปรากฏอยู่ในสำนวนการดำเนินคดีในชั้นอุทธรณ์และฎีกาจึงอาจทำให้ความลับทางการค้าของคู่ความล่วงรู้ไปยังบุคคลภายนอกได้

5. สรุปและวิจารณ์ผล

ความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลการค้าอันเป็นวิธีการ เทคนิค ขั้นตอน หรือสูตรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการค้นคิด หรือความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

โดยใช้ความพยายาม ความวิริยะอุตสาหะ และก่อให้เกิดความได้เปรียบในทางการค้าหรือในเชิงพาณิชย์ ปัจจุบันกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า และกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540 ระเบียบ และคำสั่งต่าง ๆ ของศาล แต่จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าว และกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายของสหภาพยุโรป และกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการคงสภาพการเป็นความลับในระหว่างการค้าในศาลชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์ และฎีกา

5.1 ปัญหามาตรการรักษาความลับในการดำเนินคดีในศาลชั้นต้น

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับการบรรยายคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง คำขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้อง และคำร้องขอสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนฟ้อง
- 2) ปัญหาการส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่น
- 3) ปัญหาในชั้นไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- 4) ปัญหาในชั้นพิจารณา

เมื่อมีการยื่นคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง คำขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้อง หรือคำร้องขอสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนฟ้อง รายละเอียดที่เกี่ยวกับข้อมูลการค้าอันเป็นความลับได้ถูกเปิดเผยต่อบุคคลภายนอกผ่านทางคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง คำขอ หรือคำร้องนั้น แต่กฎหมายที่ใช้บังคับกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าของประเทศไทย ยังกำหนดมาตรการในการรักษาความลับทางการค้าที่ปรากฏอยู่ในคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง คำขอ หรือคำร้อง การส่งคำคู่ความหรือเอกสาร การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการพิจารณาคดีไว้ไม่เหมาะสม และไม่ได้กำหนดให้ศาล เจ้าหน้าที่ศาลหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าต้องมีหน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูลการค้าอันเป็นความลับนั้น กฎหมายที่ใช้บังคับกับการดำเนินคดีความลับทางการค้าในศาลชั้นต้นในปัจจุบันยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าของคู่ความได้ จึงควรมีกฎหมายกำหนดมาตรการในการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าให้ชัดเจนและเหมาะสม รวมทั้งกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีความลับทางการค้ามีหน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูลการค้าอันเป็นความลับนั้นด้วย

5.2 ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทน

เนื่องจากความเสียหายจากการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้ามีความแตกต่างจากการทำละเมิดโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์การทำละเมิดหรือค่าใช้จ่ายในการบังคับใช้สิทธิตามกฎหมาย ซึ่งเป็นความเสียหายที่กว้างกว่าตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด การที่ศาลใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจึงยังไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่เป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจหรือความเสียหายในเชิงพาณิชย์ และความเสียหายอื่นที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้รับการทำละเมิดอย่างแท้จริง หากนำหลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายในกรณีการละเมิดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรและตามกฎหมายของสหภาพยุโรปมาใช้กับคดีละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าของประเทศไทย ย่อมทำให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมกว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้การใช้ดุลพินิจของศาลครอบคลุมกับความเสียหายที่เกิดขึ้น จึงควรแก้ไขกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ชัดเจน และเหมาะสมยิ่งขึ้น

5.3 ปัญหาการดำเนินคดีความลับทางการค้าในชั้นอุทธรณ์และฎีกา

เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้คู่ความอุทธรณ์และฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางได้ แต่ปัจจุบันกฎหมาย ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ และศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ยังไม่มีมาตรการในการรักษาความลับในสำนวน หรือมีวิธีการจัดการสำนวนคดีความลับทางการค้าที่แตกต่างไปจากสำนวนคดีอื่น จึงควรต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดมาตรการในการรักษาความลับ หรือศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษและศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ควรต้องกำหนดวิธีการในการจัดเก็บสำนวนคดีความลับทางการค้า และวิธีการในการรักษาความลับที่ปรากฏในสำนวน รวมทั้งกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสำนวนคดีมีหน้าที่ในการเก็บรักษาความลับนั้น

6. ข้อเสนอแนะ

เนื่องด้วยความลับทางการค้ามีสาระสำคัญอยู่ที่การคงสภาพการเป็นความลับนั้นไว้ เมื่อมีการทำละเมิดหรือจะกระทำละเมิดและผู้ควบคุมความลับทางการค้านำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลทั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ หรือศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ผู้ควบคุมความลับทางการค้าย่อมต้องมั่นใจว่าการดำเนินคดีและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีจะสามารถรักษาความลับทางการค้าไว้ได้ รวมทั้งจะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากการทำละเมิดที่เหมาะสม ดังนั้น จากการศึกษาผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

6.1 ปัญหาการดำเนินคดีความลับทางการค้าในศาลชั้นต้น

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะรวม 2 ประการ คือ

1) ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540 โดยเพิ่มลักษณะ 4 การดำเนินคดีความลับทางการค้า กำหนดให้การติดต่อระหว่างศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางกับศาลอื่น หรือระหว่างศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางกับคู่ความหรือผู้เกี่ยวข้องในคดี อาจทำโดยทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น และให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีความลับทางการค้าโดยไม่เปิดเผย รวมทั้งเมื่อเสร็จการพิจารณาให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลภายนอกส่งคืนเอกสารที่ปรากฏความลับทางการค้าต่อศาลเพื่อมอบให้แก่เจ้าของเอกสารต่อไป

2) ควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ว่าด้วยการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2545 และระเบียบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติงานการไต่ถามข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี พ.ศ. 2562 ส่วนที่ 3 กระบวนการไต่ถาม และส่วนที่ 5 การเก็บรักษาความลับ กำหนดการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยห้ามมิให้มีการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลความลับทางการค้าลงในสำนวนไต่ถาม คู่ความและบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องรักษาความลับของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในกระบวนการไต่ถาม และเมื่อสิ้นสุดกระบวนการไต่ถามให้ทำลายสำนวนไต่ถามภายใน 7 วัน

6.2 ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทน

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรแก้ไขพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 โดยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ชัดเจน และกำหนดหลักเกณฑ์ให้ศาลนำไปใช้ประกอบดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยให้ต้องคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งการสูญเสียประโยชน์ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของผู้ควบคุมความลับทางการค้า

6.3 ปัญหาการดำเนินคดีความลับทางการค้าในชั้นอุทธรณ์และฎีกา

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรออกคำสั่งแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสำนวนคดีความลับทางการค้าในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ และศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยการเสนอให้มีการจัดการสำนวนแบบลับ เช่น ประทับตราข้อความว่า “ความลับทางการค้า” บริเวณหน้าปกสำนวนความ จัดเก็บเอกสารใส่ซองหรือถุงใส่สำนวนแล้วปิดผนึกให้เรียบร้อย และแยกเก็บไว้ต่างหากจากสำนวนคดีอื่น รวมทั้งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสำนวนคดีความลับทางการค้า มีหน้าที่ต้องเก็บรักษาความลับ ห้ามมิให้เปิดเผยความลับทางการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือกระทำการใด ๆ โดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่อให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องรับรู้ความลับทางการค้าที่ปรากฏในสำนวน

บรรณานุกรม

- ไชยยศ เหมะรัชตะ. **ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2559.
- ธนพจน เอกโยคยะ. “หลักกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองความลับทางการค้า.” ใน **เอกสารประกอบการบรรยายการอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา รุ่นที่ 3**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- พรชัย ดำนวิวัฒน์. **กฎหมายการค้าและสิ่งแวดลอมระหว่างประเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550.
- Japanese Law Translation. **Code of Civil Procedure** [Online]. Available URL: <https://www.japaneselawtranslation.go.jp>, 2018 (August, 10).
- _____. **Unfair Competition Prevention Act** [Online]. Available URL: <https://www.japaneselawtranslation.go.jp>, 2018 (August, 10).
- WIPO. **Paris Convention for the Protection of Industrial Property** [Online], Available URL: https://wipo.int/treaties/en/ip/paris/summary_paris.html, 2018 (October, 4).
- _____. **the TRIPs Agreement** [Online], Available URL: <http://www.wto.org>, 2561 (October, 4).
- _____. **Uniform Trade Secret Act with 1985 Amendments** [Online]. Available URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/us/us216en.pdf>, 2018 (October, 13).
- พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2540.
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539.
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
- ระเบียบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ว่าด้วยการไต่สวนข้อพิพาท พ.ศ. 2545.
- ระเบียบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติงานการไต่สวนข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี พ.ศ. 2562.
- ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540.
- คำสั่งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางที่ 49/2560.
- The Economic Espionage Act.
- The Texas Uniform Trade Secret Act (TUTSA).
- Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual property Rights.

